

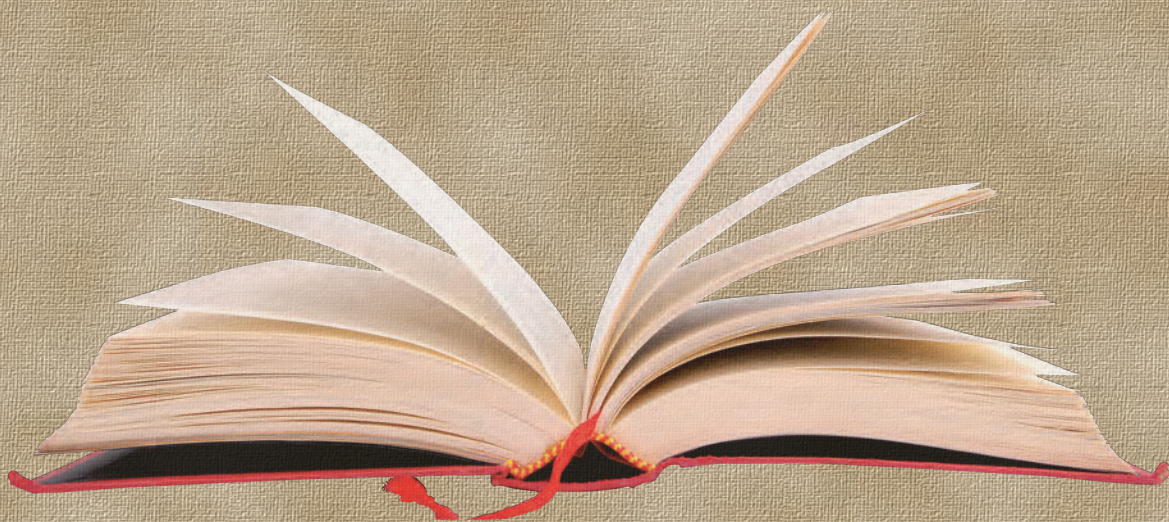
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

ВОСПИТАНИЕ

ФАКУЛТЕТ ЗА
ОБРАЗОВНИ НАУКИ

СПИСАНИЕ ЗА ОБРАЗОВНА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

год. 9, бр. 13, Штип 2014

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ВОСПИТАНИЕ
списание за образовна теорија и практика

Штип, 2014

ВОСПИТАНИЕ
списание за образовна теорија и практика
год. 9, број 13
2014 год.

За издавачот:

проф. д-р Соња Петровска, декан

Издавачки совет:

проф. д-р Саша Митрев
проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Емилија Јаневиќ-Ивановска
доц. д-р Кирил Барбареев

Уредувачки одбор – Editorial Board:

проф. д-р Блаже Китанов
проф. д-р Емилија Петрова-Горѓева
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Снежана Ставрева-Веселиновска
проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Владо Петровска
доц. д-р Трајче Стојанов
пом.асс. м-р Јадранка Рунчева
доц. д-р Трајче Стојанов
доц. д-р Деспина Сивевска

Главен уредник и одговорен уредник – Editor in Chief:

проф. д-р Емилија Петрова-Горѓева

Јазично уредување - Language Editor:

Даница Гавриловска-Атанасовска (македонски јазик)
м-р Снежана Кирова (англиски јазик)

Техничко уредување – Technical Editing:

Славе Димитров
Благој Михов

Рецензенти:

проф. д-р Снежана Јованова-Митковска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Соња Петровска
проф. д-р Снежана Ставрева-Веселиновска
проф. д-р Емилија Петрова-Горѓева
доц. д-р Трајче Стојанов
доц. д-р Зоран Здравев

Редакција и администрација – Editorial Office:

Бистра Василева-Ушинова
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Факултет за образовни науки
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п.фах 201, 2000 Штип,
Р.Македонија
e-mail: vospitanie@ugd.edu.mk
++389 32 550 500

СОДРЖИНА

д-р Блаже Китанов Македонија е судбина на светот - светот е судбина на Македонија	5
д-р Снежана Мирасчиева Рефлективност на одделни теориски учења врз моделирање на ефективна воспитно-образовна комуникација	11
д-р Емилија Петрова-Горѓева Фактори на меѓучовечкиот однос - како императив за успешно воспитно делување	19
д-р Владо Петровски, м-р Даниела Коцева Семејното насилство - социјална појава на денешницата	35
д-р Кирил Барбареев Иницијалното образование на воспитувачите и учителите во Холандија - Педагошки факултет (PADAGOGISCHE ACADEMIE) во Гронинген	43
д-р Снежана Јованова-Митковска Стручни, научни трудови - методолошки упатства	55
д-р Снежана Ставрева - Веселиновска Ставови на студентите од студиската програма Биологија на Факултетот за природни и технички науки за својата практична оспособеност за реализирање на настава по биологија во деветгодишното основно образование	67
д-р Драгана Кузмановска, м-р Снежана Кирова, м-р Биљана Петковска Три методи за учење на новите генерации	87
Бисера Петковска, д-р Благој Делипетрев, д-р Зоран Здравев Масовни отворени онлајн курсеви (MOOK)	95
м-р Ленче Насев, м-р Саша Павловиќ Компаративна анализа на курикулумот во Република Македонија и Република Српска на примерот: анализа на наставните програми по музичко од I до III одделение	105
м-р Даринка Маролова Модерни наставни принципи во наставата по германски како странски јазик	117

УДК: 378.147.091.31-051(492)

Доц. д-р Кирил Барбареев
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Факултет за образовни науки

Прегледен труд
(Review paper)

**ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОСПИТУВАЧИТЕ И
УЧИТЕЛИТЕ ВО ХОЛАНДИЈА - ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ
(PEDAGOGISCHE ACADEMIE) ВО ГРОНИНГЕН**

Апстракт

Анализата на иницијалното образование на воспитувачите и учителите во Холандија се темели на реализираниот студискиот престој на Универзитетот во Гронинген, Холандија, кој го реализирав во периодот од 15 до 30 јануари 2009 година. Целта на овој престој беше да се направи увид на *образованието на учителот во Холандија* и да се види начинот на работа на Педагошкиот факултет во Гронинген.

Клучни зборови: *образование на воспитувачи, учители, педагошки факултет, Гронинген.*

**THE INITIAL EDUCATION OF THE EDUCATORS AND
TEACHERS IN THE NETHERLANDS – FACULTY OF EDUCATION
(PEDAGOGISCHE ACADEMIE) IN GRONINGEN**

Abstract

The analysis of the initial education of educators and teachers in the Netherlands is based on the study visit realized at the University of Groningen, the Netherlands, which was carried out in the period between 15 and 30 January 2009. The purpose of this visit was to do a review of the **“Teacher education in the Netherlands”** and to see the method of work of the Faculty of Education in Groningen.

Key words: *Education of educators, teachers, Faculty of Education, Groningen.*

За Гронинген

Гронинген е втор по големина студентски град во Холандија (веднаш по Амстердам). Во градот живеат околу 185.000 жители, од кои 40.000 од нив се студенти. Повеќе од половината од населението е помладо од 35 години. Овој град е единствен и по тоа што 57% од жителите го користат велосипедот како главно сообраќајно средство. Градот се карактеризира со комбинација на модерна архитектура и стари згради, катедрали, цркви, институции, активни и енергични луѓе.

Слика 1

Слика 2

Слика 3

Слика 4

Слика 5

Слика 6

Педагошкиот факултет во Гронинген (*Pedagogische Academie*)

Иницијалното образование на учителот/воспитувачот во Холандија го реализираат специјализирани академски институции чие оригинално име е *Pedagogische Academie* (еквивалент на педагошки факултет). Педагошкиот факултет во Гронинген има околу 850 студенти, кои студираат на различни студиски програми во траење од 2 до 4 години. По завршувањето на своите студии студентите стануваат учители за *предучилишно воспитание* (teacher pre-school, за деца од 2 до 4 год.) и *основно образование* (elementary school, за деца од 4 до 13 г.) и се квалификувани да поучуваат деца на возраст од 2 до 4 год. и од 4 до 13 год. Во текот на своето образование стекнуваат компетенции за предавање на околу 12 предмети (тоа се сите предмети кои постојат во курикулумот).

Табела 1. Структура на образование на учителите/воспитувачите во Холандија

 <p>Педагошки факултет Гронинген/ <i>Pedagogische Academie</i></p>	Образование за →	предучилишно воспитание (pre- school)
	Образование за →	основно образование (elementary school)

Карактеристики на системот за образование на учителот/воспитувачот во Холандија

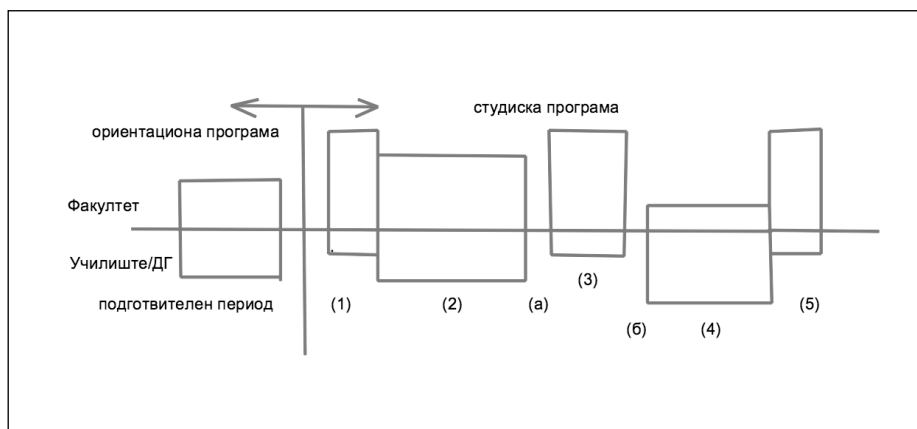
Во Холандија секој кандидат кој ќе се запише на Педагошкиот факултет и кој ја одбрал професијата учител/воспитувач, најпрвин мора два месеца да посетува *подготвителни курсеви* (undergraduate course), односно т.н. *ориентациона програма*. Суштината на оваа програма е да им помогне на студентите, но и на професорите, добро да проверат дали навистина направиле вистински избор за нивната професија во животот. Значи, овој период всушност е подготвителен период за почеток на нивните студии.

Во првата година, студиската програма вклучува вкупно 1.680 часа, од кои најмалку 840 часа се посветени на активности поврзани со училиштата и детските градинки и 840 часа на активности во Универзитетскиот кампус (Педагошки факултет). Студентите мораат да поминат 250 часа во детски градинки и училишта, од кои 120 часа мораат да бидат поучувани од колеги студенти учители (од завршните години). Од вкупно 1.680 часа предвидени за активности во 1 (прва) година, околу 300 часа или *18%* е *фокусот на ориентационата програма*, односно на планираните активности, поделени помеѓу Факултетот и училиштето/детската градинка.

Практичната компонента на студиската програма вклучува две фази: прва фаза на практични заеднички активности и втора фаза на независна финална пракса во детска градинка/училиште. Програмата е структурирана како наизменична промена во блокови во една или повеќе

недели во Факултетот и во училиштето/детската градинка. Сепак, треба да се нагласи дека за време на активности во училиштето или детската градинка студентите имаат активности и на Факултетот, коишто се оптимално организирани и е направена интеграција помеѓу теоријата и праксата (шема 1).

Од горната хоризонтална линија се активности на факултет, од долната линија се активности во училиште/ детска градинка. На шемата се прикажани времетраењето на активностите на факултет и во градинка/ училиште:

Шема 1. Подготвителниот период е фаза од 8 недели; (1) Воведни активности, 2 недели; (2) Фаза (тријада) на практични активности од 14 недели; (3) Период за реориентација, 10 недели; (4) Индивидуална финална пракса, 14 недели; (5) Заклучна фаза на програмата, 3 недели; Одмор 6 недели.

Подготвителен период (ориентациона програма) – овој период вклучува воведна програма која опфаќа елементи на набљудување, дискусии и други социјални и комуникациски вештини, кои се важни за успешно вклучување и прогрес во студиската програма: (1) пракса во редуцирани образовни ситуации, како што се: *кратки лекции, играње на улоги во одредени ситуации*; (2) се разговара за искуствата од важните педагошки предмети и материи од одредени специјални предмети; (3) се посетуваат училишта/детски градинки и се насочуваат на практични активности. Освен тоа, учењето и праксата опфаќа период од четири недели и е дел од насочувачките курсеви.

Воведни активности – 2 недели - оваа фаза е планирана да биде релативно кратка, бидејќи студентите веќе имаат учествувано два месеца во ориентационата програма за време на нивниот подготвителен период.

Активностите на факултетот во оваа фаза се значајни за студентите, бидејќи тие се запознаваат, поучуваат и вклучуваат во структурите на студиската програма, така на пример: (1) студентите добиваат задачи (мали лекции од 5 до 10 минути); (2) работат во мали групи; (3) подготвуваат презентации од содржините на предметните програми; (4) разговараат со супервизорот (професор, координатор на фазата), отвораат дискусии и ги споделуваат нивните искуства и други активности.

Оваа фаза има нагласена теоретска компонента од педагогијата.

Тријада, фаза на педагошка пракса, период – 14 недели – во овој период студентите се поделени во групи (од по три студенти) со кои во непосредна близина е постојано професор од соодветна предметна програма и универзитетски супервизор, односно координатор на Педагошкиот факултет. Оваа т.н. фаза - тријада вклучува два периода на обука: (1) Најпрвин во период од две и пол недели, студентите се поучуваат и имаат предавања на факултет од областа на педагогијата и тоа екс катедра настава, (2) а во следниот период од пет недели, студентите имаат предавања од индивидуалните предметни програми, тоа се т.н. индивидуални лекции (individual lessons).

Активностите кои ги имаат студентите на факултет, главно, се фокусирани на анализирања и дискусии од полето на истражувањата и искуствата во воспитанието и образованието. Во текот на овој период обично студентите и професорите дискутираат за: (1) методите за поучување; (2) психологијата на учење; (3) развојната психологија; (4) основи на педагогијата; (5) мотивацијата и (6) давање совети.

Исто така, во овој период за цело време се разговара за (7) организацијата на детската градинка/училиштето, потоа за (8) професионалната улога на учителот/воспитувачот, како и за (9) правната заштита, прашања и односи во воспитно-образовниот систем.

Овој период завршува со т.н. супервизорска конференција, која ги следи искуствата и моделите со кои студентите се среќавале во оваа фаза. Супервизорскиот дискурс започнува со искуствата на студентите, нивните перцепции и истражувања, веднаш по завршување на планираните предавања и прочитаната литература. Во овој период, универзитетскиот супервизор ја посетува секоја група (тријада) неколку пати и ги набљудува студентите и потоа учествува во супервизорската конференција. Честите и интензивни комуникации и средби помеѓу професорите и целиот

универзитетски персонал е многу важен за создавање добар водич и пристап на студентите учители/воспитувачи.

Средбите се организираат на колегиуми, на кои главната задача им е да се даде поддршка на групите во нивниот прогрес, но и да се констатираат позитивните и негативни искуства на групите, поврзани со сите нивни активности. Во оваа фаза се прави обид (од страна на целиот персонал на факултетот) и се дава поддршка и помош на секој студент кој имал некакви проблеми со развивањето на неговите вештини.

Фазата завршува со евалуација на секој студент за неговата подобност и право за влез односно продолжување на неговите студии во фазата на т.н. *индивидуална независна пракса на учителот/воспитувачот*. Оваа фаза ќе ја претставиме на следниов дијаграм, кој всушност се вика модел на опишување (шема 2).

Реориентација (10 недели) – во оваа фаза искуствата од првите истражувања во училиштето/детската градинка имаат клучна улога. *Кој курс на професионален развој ќе го следат студентите од сега па натаму? Што значи тоа за остатокот од програмата?* Тоа се клучните прашања на оваа фаза. На пример, во оваа фаза студентите можат да влезат во државно училиште/детска градинка и да поминуваат најголем дел од денот со планираните активности во училиштето. *Супервизорот* нуди ментори и професори од факултетот кои лично го поучуваат, стимулираат студентот за што подлабоко навлегување во неговата професија.

Студентите реализираат практични прашања и проблеми, и прават истражувања за проблемите кои ги добиваат, исто така се реализираат и работилници (workshops).

Во овој период менторите и професорите ги насочуваат студентите и го фокусираат нивното внимание на: *животот во детската градинка/ училиштето, на системот на организација и работа во детската заедница, образовната политика, правната регулатива и развојот на системот за образование на национално и интернационално ниво.*

Во текот на овој период, за цело време студентите подготвуваат проект, чии резултатите се должни да ги презентираат на своите колеги.

Оваа фаза е клучна за студентите, затоа што тие се стимулираат да ја погледнат и видат својата професија директно и од јасна перспектива *однатре*, како единствена форма со која би се занимавале целиот свој живот.

Слика 7. Студент на пракса

Слика 8. Студенти работат на проектна задача

Индивидуална пракса (14 недели) – во последната фаза студентите влегуваат со активности кои се планирани да се реализираат во период од три месеца. Студентите имаат од 10 до 12 часа во неделата предавања на факултет и активности во училиштето/детската градинка каде што самостојно со менторот реализираат активности. Ова е фазата кога студентите постепено ги стекнуваат и комплетираат *почетните компетенции* за професијата учител/воспитувач.

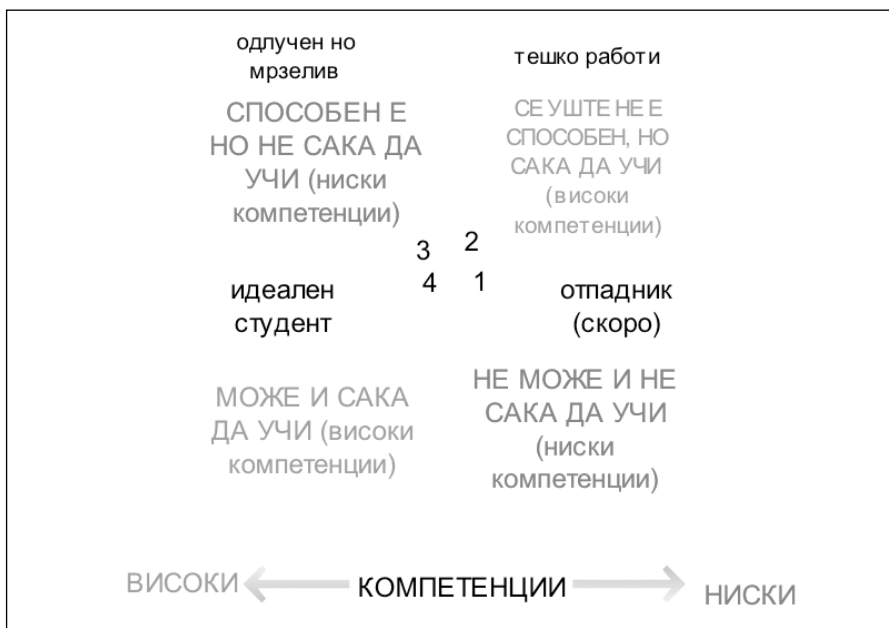
Студентите се под постојано набљудување од страна на супервизорот и координаторот на факултетот (професорот), кој во оваа фаза ги набљудува студентите *од растојание* односно т.н. *long-arm supervision*. Професорот е одговорен и ја контролира работата на студентот, додека супервизорот ги мониторира целокупните процеси и сите аспекти поврзани со професионалниот развој на студентот.

Супервизорот во текот на неделата (3-4 пати) во фокус групи разговара со студентите за нивниот стил како учител/воспитувач и нивните индивидуални лични погледи на професијата учител/воспитувач.

Исто така, студентите се должни да се среќаваат, да ги разменуваат сопствените искуства, прашања, проблеми, ресурси.

Завршна фаза на програмата (3 недели) – финалниот период содржи рапорти, дискусии и финално оценување на излезните резултати. Заклучоците вклучуваат финален рапорт напишан за студентот/воспитувач, евалуација и оценување на стекнатите компетенции. Оценувањата ги прават супервизорот и координаторот професор од факултетот. Сите податоци се внесуваат во портфолиото на студентот,

Шема 3. Финален период - оценување

Табела 2. Структура на организација на студиска програма

Година 1 Основна програма	Година 2 Основна програма	Година 3 Основна програма	Година 4 Специјална програма: 1.млади деца 2.постари деца 3. Далтон план - програма
Период 1 курсеви	Период 1 Практичен тренинг и курсеви	Период 1 Практичен тренинг (40 ден.)	Специјална програма
Период 2 Практичен тренинг (12 ден.) и курсеви	Период 2 курсеви	Период 2 курсеви	Специјална програма
Период 3 курсеви	Период 3 Практичен тренинг (24 ден.) и курсеви	Период 3 Почеток на специјалната програма слободен избор	Специјална програма Пракса 10 недели
Период 4 Практичен тренинг (12 ден.) и курсеви	Период 4 курсеви	Период 4 Почеток на специјалната програма слободен избор	Специјална програма Пракса 10 недели

Студиската програма е креирана така што секоја академска година е поделена на периоди (4-6). Курсевите, модулите, праксата, оценувањето се обично интегрирани и најчесто содржат теми од: *педагогијата, јазиците, светот на студентите*. Обично секоја студиска година е организирана во 4 периоди, од кои секој период се состои од 4 недели организирани во модули: **период на пракса, период на оценување, периоди на семинари.**

Во првата година студентите слушаат курсеви за детската заедница во општеството, културата на младите, улогата на учителот, интеркултурното образование, принципите и нормите на наставничката професија. Теоријата и праксата се интегрирани во период од 7 до 9 недели во различни групи.

Во втората и третата година од студиите, студентите развиваат нивна лична концептуализација на образовниот процес. Тие ги стекнуваат основните вештини за поучување, тие учат како да дизајнираат активности со децата, како да ги разберат децата и нивните различни

образовни потреби, и да работат со различни образовни филозофии. Во реализацијата на праксата студентите се концентрираат на специфични концепти и проблеми.

Во последната ***четврта студиска година*** студентите, покрај активностите кои продолжуваат со ист интензитет и динамика, се определуваат за специфичен модул, односно нивната специјална програма. Во оваа фаза студентите реализираат индивидуална пракса во текот на целата година.

Слика 10. Методички кабинет

Слика 11. Методички кабинет

Слика 12. Кабинет за драмско воспитание

Слика 13. Вежби на студенти во кабинет

Користена литература:

- Association of Teacher Education in Europe** (2006). *The quality of teachers, recommendations on the development of indicators to identify teacher quality*. Brussels: ATEE:
- Baratz-Snowden, J.**, “Assessment of teachers: A view from the National Board for Professional Teaching Standards”. In: *Theory into Practice*, 32, 1993; pp.82-85
- CENTER FOR HIGHER EDUCATION POLICY STUDIES (CHEPS)**, the Netherlands: *The extent and impact of higher education reforms across Europe*. Final report to DG Education and Culture. (2007), p. 39-42
- Korthagen Fred A.J.** (1996) *Teacher educators: From Neglected group to spearhead in the development of education*. Reader: Introduction Teacher Education
- Gonzales, J., Wagenaar, R.** (eds.) (2005). *Tuning Educational Structures in Europe*. II. Universities Contribution to the Bologna Process. Bilbao/ Groningen: University Deusto/University Groningen.
- COCHRAN, M. M., ed.** (1993). *International Handbook of Child Care and Policies Programs*, Westport. CT: Greenwood.
- Swennen, A. van der Klink** (eds.), *Becoming a teacher educator*, DOI 10.1007/978-1-4020-8874-2_2 Springer Science+Business media B.V. 2009
- [ETUCE] (1994). *Teacher Education in Europe*. Bruxelles: Etuce
- [ETUCE] (2002). *Quality in education – presentation of ETUCE’s work 1995-2001*.
- [ETUCE] (2005). *Europe Needs Teachers. Hearing on Teacher Education. Report*.
- [ETUCE] (2007). *Survey on teacher education*
- [EUROPEAN COMMISSION] (2005). *Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications (Draft version 7.10.2005)*.

